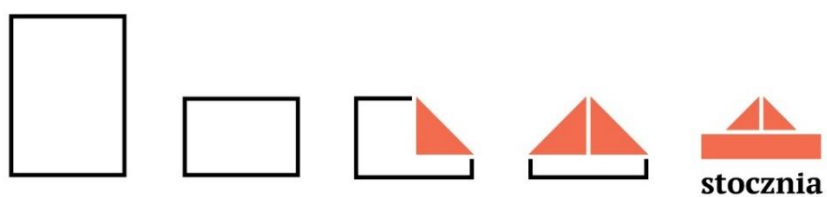

URZĄDŹ SOBIE DOM KULTURY

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH DLA DOMU KULTURY „KADR”

KONSULTACJE PRZEPROWADZIŁA

PRACOWNIA BADAŃ I INNOWACJI SPOŁECZNYCH STOCZNIA

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2016

1. Kontekst konsultacji	3
1.1. Miejsca Aktywności Lokalnej.....	3
1.2. Specyfika Służewca	4
2. Przebieg konsultacji.....	5
3. Wnioski ogólne – potrzeby mieszkańców Służewca.....	7
4. Wnioski szczegółowe dotyczące oferty DK „Kadr”	8
4.1. Spotkania	8
4.2. Oferta kulturalna	10
Kino.....	10
Teatr	10
Koncerty	11
Wystawy	11
4.3. Oferta zajęć	11
Zajęcia ruchowe.....	11
Zajęcia artystyczne	12
Rozwijanie zainteresowań i umiejętności	13
4.5. Oferta dla pracowników korporacji.....	13
5. Wnioski szczegółowe dotyczące MAL i MAL Młodzieżowego	17
5.1. MAL – dom sąsiedzki	17
Spotkania.....	17
Warsztat: profile uczestników MAL.....	17
5.2. MAL młodzieżowy	19
6. Kierunki rozwoju.....	22
6.1. Profile użytkowników	22
6.2. Moduły rozwojowe.....	23
7. PODSUMOWANIE	24

REALIZATORZY KONSULTACJI

Zespół Stoczni: Agata Chełstowska, Julia Olesińska, Łucja Krzyżanowska, Anna Biernat, Damian Jaworek, Maria Adamowicz, Maria Perchuć-Żółtowska, Paweł Sielczak

Współpracownicy: zespół Domu Kultury „Kadr”, Agnieszka Zarzyńska, uczniowie i uczennice Zespołu Szkół nr 27 i LXV Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. Gen Józefa Bema

1. KONTEKST KONSULTACJI

Konsultacje społeczne, które odbyły się na Służewcu od października do grudnia 2016 roku zostały zlecone Pracowni Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” przez Dom Kultury „Kadr”. Konsultacje były częścią większego procesu przemian, jakie przechodzi „Kadr”: przenoszenia się do nowej siedziby i wypracowywania nowej strategii, która pozwoli na dotarcie do szerszej grupy odbiorców. Inne części tego procesu to np. zlecone badania ilościowe na temat potrzeb kulturalnych mieszkańców Służewca i raport z działań zespołów eksperckich, pracujących nad nową strategią. Celem konsultacji, przeprowadzonych przez „Stocznnię”, było zbadanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców Służewca i potencjalnych odbiorców domu kultury, w celu określenia głównych funkcji i kierunków rozwoju nowego „Kadru”.

Częścią nowej koncepcji działania DK „Kadr” jest uruchomienie dwóch Miejsc Aktywności Lokalnej – jednego dla dorosłych, jednego tylko dla młodzieży. Koncepcja MAL jest nowością w podejściu do zarządzania kulturą i działania na rzecz społeczności lokalnych, dlatego poniżej krótko przedstawiamy założenia MAL.

1.1. MIEJSCA AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Główną zasadą Miejsc Aktywności Lokalnej jest oddanie inicjatywy samym mieszkańcom, zamiast odgórnego tworzenia oferty. MAL to miejsca różnego typu, które realizują ideę otwartości na społeczność lokalną, sprzyjają realizowaniu pomysłów mieszkańców, odpowiadaniu na ich potrzeby, nawiązywaniu sąsiedzkich relacji oraz aktywnemu spędzaniu czasu wolnego w najbliższym otoczeniu. MAL-e dysponują zwykle wydzieloną przestrzenią lub samodzielnym lokalem. Powstanie takiego miejsca na Służewcu wydaje się szczególnie ważne w perspektywie naszej diagnozy lokalnej i wyników konsultacji – mieszkańcy są otwarci na spotkania i wspólne działanie, odczuwają potrzebę integracji, chcą budować tożsamość lokalną i badać lokalną historię.

Ideę MAL mogą realizować instytucje publiczne, np. biblioteki, domy kultury, szkoły, ośrodki pomocy społecznej; lokalni przedsiębiorcy, np. prowadząc klubokawiarnie, kawiarnie, sklepy, prywatne teatry; organizacje pozarządowe (NGO), np. udostępniając lokale przez nie wynajmowane; spółdzielnie mieszkaniowe i rady osiedli, np. kluby osiedlowe.

Miejsca Aktywności Lokalnej to nie tylko miejsca dla kultury. Mogą przyjmować różne funkcje, w zależności od formuły. Niektóre z nich to:

- Spotkania
- Wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, edukacyjne
- Uczenie się i rozwijanie zainteresowań
- Promocja zdrowego trybu życia
- Wsparcie psychologiczne
- Przekazywanie informacji, wymienialnie
- Integracja i wspieranie się sąsiadów
- Zabawy

Miejsca Aktywności Lokalnej dzieli się na różne typy, w zależności od stopnia przejęcia inicjatywy przez samych mieszkańców. Najpełniej ideę MAL realizują **domy sąsiedzkie**. Ich głównym celem działania jest wspieranie działań lokalnych i integracja sąsiedzka. W domach sąsiedzkich mieszkańcy mogą:

- sami być gospodarzami lub współgospodarzami (z pracownikami instytucji/organizacji prowadzącej dom sąsiedzki)
- spotkać swoich sąsiadów
- uczyć się nawzajem nowych rzeczy (sąsiedzkie warsztaty i szkolenia)
- organizować spotkania lub po prostu razem spędzać czas.

W Warszawie działa już kilka domów sąsiedzkich, które świętują pierwsze sukcesy. Są to na przykład:

- Paca 40
- 3 pokoje z kuchnią
- Mokotowskie Centrum Integracji Mieszkańców
- Centrum Samopomocy Mieszkańców Tarczyńska 11
- „Akumulator” przy DK Kadr przy ul. Gotarda 16

1.2. SPECYFIKA SŁUŻEWCA

Służewiec jest częścią warszawskiego Mokotowa, dzielnicą o ciekawej historii: w latach pięćdziesiątych został poddany industrializacji, wybudowano na nim nowoczesne zakłady przemysłowe i towarzyszące im osiedla robotnicze. O duchu innowacji i futuryzmu świadczą np. nazwy założonych w tym czasie ulic; np. Postępu, Cybernetyki. Po transformacji, a szczególnie w latach dwutysięcznych w okolicach ulicy Domaniewskiej rozkwitło zupełnie nowe skupisko budynków biurowych. Dzisiaj Domaniewska to jedno z największych w Warszawie skupisk biurowców, zajmowanych przez polskie i zagraniczne korporacje.

Służewiec składa się dzisiaj z kilku części, silnie zróżnicowanych społecznie i infrastrukturalnie. Badana przez nas okolica jest silnie podzielona, a granicą między dwoma częściami wyznacza ulica Rzymowskiego. W części wschodniej dominują bloki z lat siedemdziesiątych, z lokatorami mieszkającymi na Służewcu nawet od kilkudziesięciu lat. Po stronie zachodniej dominują nowoczesne osiedla i szklane biurowce okolic Domaniewskiej, gdzie pracują pracownicy korporacji, najczęściej mieszkający w innych dzielnicach i dojeżdżający do pracy. Brak przejścia dla pieszych na ulicy Rzymowskiego (kładka) pogłębia podział - mieszkańcy wschodniej części mają utrudniony lub uniemożliwiony dostęp do punktów usługowych po stronie zachodniej. Składa się to na obraz nakładających się podziałów społecznych i infrastrukturalnych. Zadaniem zespołu „Stoczni” było zbadanie potrzeb różnych grup, mieszkających i pracujących na Służewcu.

Dom Kultury „Kadr” został założony w latach siedemdziesiątych, dzięki inicjatywie społecznej. Miał i ma nadal silny profil filmowy: w „Kadrze” odbywały się pokazy filmowe, spotkania Dyskusyjnego Klubu Filmowego. Stary budynek DK „Kadr” był jedną z pierwszych budowli na tym terenie, o czym świadczą archiwalne zdjęcia. Nowy budynek „Kadru” jest znacznie większy, ma większą powierzchnię i niezwykle nowoczesny wygląd, nawiązujący do architektury skandynawskiej. Liczne i przestronne sale oraz pomieszczenia specjalne, takie jak sala widowiskowa, przygotowane są do pełnienia wielu nowych funkcji, których brakowało w poprzednim miejscu.

Budynek Domu Kultury „Kadr”

Źródło: <http://tvnwarszawa.tvn24.pl/informacje,news,niedawno-pasly-sie-tu-krowy-dzis-nie-ma-gdzie-parkowac,38612.html>

2. PRZEBIEG KONSULTACJI

W poniższym rozdziale przedstawiamy działania konsultacyjne oraz uczestników konsultacji społecznych. Konsultacje podzielone były na dwie główne części:

- A. działania badawcze w formule Punktów Konsultacyjnych i wywiadów
- B. warsztaty planowania partycypacyjnego dla dorosłych i młodzieży

Działania z grupy A służyły zebraniu informacji o potrzebach i oczekiwaniach mieszkańców Służewca i potencjalnych odbiorców programu. Działania z grupy B miały na celu nie tylko badanie, ale też zaangażowany udział dorosłych i młodzieży w tworzeniu koncepcji przeznaczonych dla nich Miejsc Aktywności Lokalnej.

Grupa A:

Działania z grupy A dzieliły się na Punkty Konsultacyjne i wywiady.

- Punkty Konsultacyjne - ich celem było włączenie mieszkańców w proces konsultacji. Były to około dwugodzinne sesje, podczas których pracownicy „Stoczni” i pomagający im uczniowie okolicznych szkół zbierali sugestie i opinie mieszkańców na ulicach Warszawy.
- Wywiady indywidualne - ich celem było poznanie preferencji szczególnej grupy odbiorców, jakimi są pracownicy korporacji z okolic ul. Domaniewskiej. Początkowo planowano realizację jednego wywiadu grupowego, co okazało się niemożliwe. W wywiadach indywidualnych uzyskano opinie siedmiu osób.

Metody badawcze zastosowane podczas punktów konsultacyjnych to: tablice na sugestie, sonda, pytanie na sznurku, osoby. Uczestnicy odpowiadali na proste pytania: „czego ci brakuje w okolicy”, „czym się interesujesz”, „co chciałbyś robić w wolnym czasie”.

Punkty Konsultacyjne prowadzone były wspólnie przez badaczkę społeczną ze „Stoczni” i odpowiednio przeszkolonych wolontariuszy – młodzież z pobliskich szkół.

1. **Punkt Konsultacyjny nr 1:** piątek, 25 listopada, w godzinach 10:30 – 13:00, bazarek koło starego budynku domu kultury przy ul. Gotarda. Metody: sonda i tablica na sugestie potrzeb, dominująca grupa: seniorzy, mamy z dziećmi.
2. **Punkt Konsultacyjny nr 2:** Poniedziałek, 28 listopada, w godzinach 15:00 – 17:00, koło restauracji McDonald’s przy skrzyżowaniu ul. Puławskiej i Wałbrzyskiej. Metody: „pytanie na sznurku”, dominująca grupa: młodzież.
3. **Punkt Konsultacyjny nr 3:** Sobota, 3 grudnia, od godziny 10:00 do 18:00, nowa siedziba DK „Kadr”, ul. Rzymowskiego 32. Metody: sonda, tablica zainteresowań dla różnych grup wiekowych („persony”), dominująca grupa: lokalni mieszkańcy.
4. **Punkt Konsultacyjny nr 3b:** Sobota, 3 grudnia, w godzinach 10:00 – 12:00, mobilny punkt konsultacyjny – sonda wśród mieszkańców osiedla przy ul. Orzyckiej. Metody: sonda; dominująca grupa: lokalni mieszkańcy.
5. **Wywiady z pracownikami korporacji:** Listopad, grudzień 2016 – wywiady z siedmioma osobami pracującymi w biurach w okolicach ul. Domaniewskiej.

Grupa B:

W grupie B znalazły się warsztaty planowania partycypacyjnego, przeprowadzone w dwóch środowiskach: młodzieży (dwie grupy młodzieży gimnazjalnej i dwie grupy młodzieży licealnej) i dorosłych (dorośli i seniorzy). Udział młodzieży zapewnił DK „Kadr”, we współpracy z okolicznymi szkołami.

Trzeba zaznaczyć, że zwieńczeniem konsultacji był dzień prapremiery nowej siedziby DK „Kadr” przy ul. Rzymowskiego 32 (sobota, 3 grudnia), w czasie którego mieszkańcy mieli okazję zwiedzić nowy budynek. Zapisy prowadzone były w czasie punktów konsultacyjnych i poprzez formularz online. W tym dniu zrealizowano też działania związane z Punktem Konsultacyjnym nr 3 i warsztat planowania partycypacyjnego dla dorosłych.

Wszystkie lokalizacje i daty działań konsultacyjnych zostały uzgodnione wspólnie z zespołem Domu Kultury „Kadr”.

Nota metodologiczna: zebrane dane mają charakter **badania jakościowego**. Zebranego materiału nie można traktować w kategoriach ilościowych, nie stanowi on podstawy do analizy statystycznej, nie jest reprezentatywny i nie można na ich podstawie wyciągać wniosków o opinie wszystkich mieszkańców. Konsultacje dostarczyły jednak ważnych, pogłębionych informacji na temat potrzeb i opinii różnych grup mieszkańców Służewca¹.

---

¹ Trzeba też zaznaczyć, że zebrany materiał dostarczył pewnych trudności na etapie analizy. Mieszkańcy zgłaszali różne potrzeby dotyczące np. spotkań i integracji. Te potrzeby można przypisać do oferty domu kultury, ale można je też rozumieć jako zadania Miejsca Aktywności Lokalnej. Dopiero na etapie tworzenia MAL przez mieszkańców, będzie wiadomo na jakie potrzeby będzie mógł odpowiedzieć dom sąsiedzki. Niniejsza analiza jest próbą opisanego potrzeb i oczekiwań mieszkańców wobec domu kultury – niektóre wątki mogą się powtarzać, jest to skutkiem wymieniania przez mieszkańców tych samych pomysłów w odpowiedzi na pytania o dom kultury i działalność domu sąsiedzkiego.

3. WNIOSKI OGÓLNE – POTRZEBY MIESZKAŃCÓW SŁUŻEWCA

Wnioski z konsultacji podzieliliśmy według obszarów tematycznych, w których najczęściej zgłaszane były uwagi.

Zapytani o to, czego najbardziej brakuje na Służewcu, mieszkańcy w pierwszej kolejności zgłaszali **braki związane z infrastrukturą i zagospodarowaniem przestrzeni, w następnej kolejności potrzeby związane z usługami społecznymi. W trzeciej potrzebę spotkań, oferty kulturalnej, zajęć ruchowych i możliwości rozwijania zainteresowań.**

Wśród braków infrastrukturalnych wymieniono brak świetlicy dla seniorów, kawiarni, czytelnicy i biblioteki, niedostateczne oświetlenie ulic, mało zieleni, brak ławek przed DK „Kadr”.

Wśród propozycji zaspokojenia potrzeb usług społecznych znalazła się przede wszystkim rehabilitacja, organizacja okresowych badań dla seniorów, grupa wsparcia dla osób opiekujących się chorymi. Można przypuszczać, że są to potrzeby seniorów lub osób dorosłych opiekujących się osobami zależnymi / starszymi.

Konsultacje społeczne ujawniły kilka lokalnych problemów, które wydają się ważne dla mieszkańców Służewca. Pierwszym z nich są planowane zmiany wokół starego domu kultury przy ul. Gotarda 16 – mieszkańcy zdecydowanie sprzeciwiają się likwidacji bazaru na ulicy Gotarda i są niezadowoleni z planowanego zburzenia starego budynku DK „Kadr”. Budynek, oprócz domu kultury, mieści kilka sklepów i punktów usługowych, takich jak sklep z artykułami gospodarstwa domowego – wszechstronność oferty i bliskość tych punktów jest szczególnie ceniona przez mieszkańców. Jako zalety bazaru wymieniano: szeroką ofertę, zaufanie do sprzedawców, możliwość wyboru większą niż w sklepie, dostępność produktów, których nie ma w sklepach i przede wszystkim geograficzną bliskość, szczególnie ważna dla osób starszych lub posługujących się wózkami (np. rodzice z małymi dziećmi). Oprócz tego ważna wydaje się społeczna funkcja bazaru. Uczestnicy konsultacji podnosili ten temat sami, wydawał się dla nich bardzo ważny, pytali nawet czy konsultacje dotyczą planów likwidacji bazaru. Pod koniec 2016 roku mieszkańcy zaczęli organizować inicjatywę sprzeciwu wobec wyburzenia bazaru.

Drugim, powracającym problemem, jest **likwidacja biblioteki** i nadal odczuwany przez mieszkańców brak blisko położonej wypożyczalni książek. Wielu mieszkańców wiązało z nowym budynkiem DK „Kadr” nadzieje na przywrócenie biblioteki w rejonie osiedla na Orzyckiej.

O ile sam dom kultury nie ma wpływu na te wydarzenia, konsultacje pokazują, że są to problemy ważne dla mieszkańców. Dom kultury mógłby stać się miejscem spotkań w takich sprawach i pełnić funkcję centrum lokalnych inicjatyw, przestrzeni spotkań i dyskusji o sprawach obywatelskich.

4. WNIOSKI SZCZEGÓŁOWE DOTYCZĄCE OFERTY DK „KADR”

W tym rozdziale przedstawiamy analizę oczekiwań mieszkańców dotyczących oferty Domu Kultury „Kadr”². Ogromną liczbę pomysłów i propozycji podzielono na główne działy:

1. **Spotkania**
2. **Oferta kulturalna**
  - a. Kino
  - b. Teatr
  - c. Koncerty
  - d. Wystawy
3. **Oferta zajęć**
  - a. Zajęcia ruchowe
  - b. Zajęcia artystyczne
  - c. Rozwijanie zainteresowań i umiejętności
4. **Oferta skierowana do pracowników korporacji**

Liczba i różnorodność propozycji każą przypuszczać, że nowa oferta domu kultury budzi ogromne nadzieje i oczekiwania. Może też świadczyć o licznych niezaspokojonych potrzebach mieszkańców w sferze kultury, zajęć i spotkań, ale też o powodzeniu dotychczasowych propozycji (niektórzy mieszkańcy mówili, że oczekują tego, czego w „starym Kadrze”, tylko na większą skalę). Ułożenie spójnej, odpowiadającej na potrzeby mieszkańców oferty, która będzie się cieszyć trwałym powodzeniem wśród odbiorców może okazać się niemałym wyzwaniem – wskazane jest opieranie się na dotychczasowych doświadczeniach DK „Kadr” i dobra komunikacja (PR). Warto też pamiętać, że potrzeby mieszkańców mogą się zmieniać, dlatego wskazany jest ciągły monitoring, powtarzające się ewaluacje i konsultacje z mieszkańcami. W poniższych zestawieniach przedstawiamy bogactwo różnych propozycji mieszkańców.

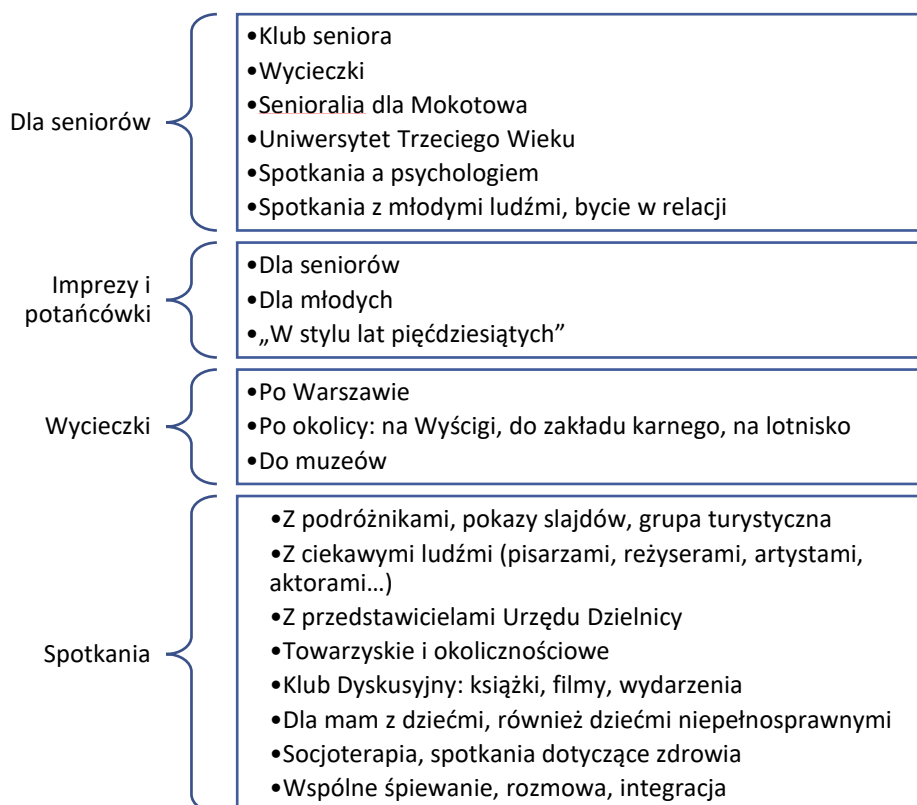
4.1.SPOTKANIA

Potrzeba spotkań wysunęła się na pierwsze miejsce wśród potrzeb mieszkańców wobec oferty domu kultury. Ze wszystkich propozycji wyłonił się szeroki katalog różnego rodzaju spotkań – poniższy wykres jest próbą uporządkowania tych propozycji.

---

² Na podstawie danych zebranych podczas Punktów Konsultacyjnych w formie sond i tablic z sugestiami.

Mieszkańcy zgłaszali potrzebę organizacji spotkań o różnej tematyce. Największą popularnością cieszył się pomysł **spotkań z podróżnikami**, pokazów slajdów z podróży. Na drugim miejscu wymieniano pomysł **organizacji wycieczek** po Warszawie: zwiedzanie toru wyścigowego, zabytków Warszawy, nawet zakładu karnego – najważniejszy wydaje się element wspólnego, zorganizowanego wyjścia tematycznego. W sondach pojawił się też pomysł spotkań warszawianistycznych, co może oznaczać, że mieszkańcy Służewca są ciekawi innych okolic Warszawy i jej historii. Mieszkańcy biorący udział w konsultacjach wspominali też bardziej ogólnie o chęci wzięcia udziału w „**spotkaniach z ciekawymi ludźmi**”, z artystami, reżyserami. Pojawiły się też pomysły dyskusyjnego klubu filmowego. Tego rodzaju spotkania mogą być zarówno częścią oferty kulturalnej, jak i częścią aktywności domu sąsiedzkiego (która zależy od inicjatywy mieszkańców).

Kilka osób wspomniało o chęci wspólnego śpiewania: albo ze śpiewnikami, albo z tekstem pojawiającym się na ekranie („karaoke”). Sednem wydaje się **śpiewanie w grupie** (nie słuchanie występów), bez względu na to, czy będą to piosenki popularne, kolędy, czy spotkania chóru. Wspominano przy tym spotkania odbywające się już w starym Domu Kultury „Kadr”.

Wiele osób mówiło o chęci uczestniczenia w „zabawach”, „**potańcówkach**” i **impresach okolicznościowych**. Szczególnie dla seniorów był to ważny element oferty – możliwość wzięcia udziału w zabawie do muzyki (tzw. „fajfy”) a okresowo także w spotkaniu np. z okazji świąt Bożego Narodzenia albo Sylwestra.

Niektórzy uczestnicy i uczestniczki konsultacji wyrażali też chęć spotkań w ogóle, chęć integracji, a zapytani jaki miałyby to być spotkania, odpowiadali np. „klub spotkań”, „miejsce, gdzie można po prostu porozmawiać”, „**wszelkiego rodzaju spotkania, aby zbliżyć ludzi do siebie**”. Może to świadczyć o odczuwanej przez nich izolacji, czy braku integracji z sąsiadami. Takie odpowiedzi to **bardzo pozytywny sygnał jeśli chodzi o perspektywę zaangażowania mieszkańców w działanie domu kultury** a nawet współorganizowanie jego działań np. w ramach domu sąsiedzkiego – najwyraźniej w okolicy „Kadru” są osoby ciekawe innych ludzi, gotowe na wyjście z domu i nawiązanie zupełnie nowych kontaktów. Prowadzi to też do wniosku, że rozszerzenie fizycznej przestrzeni i programowego zasięgu działania Kadru jest potrzebne i odpowie na ważne braki w życiu mieszkańców.

4.2. OFERTA KULTURALNA

Propozycje mieszkańców na działalność kulturalną „Kadru” można przypisać do czterech kategorii: kino, teatr, koncerty, wystawy. Twórcy oferty kulturalnej mogą zdecydować się na zainspirowanie odbiorców nowościami i zapoznanie odbiorców z nowymi propozycjami np. sztuki nowoczesnej. Z drugiej strony, konkretne propozycje uczestników konsultacji pozwalają trafić w ich oczekiwania. Pozytywnym zjawiskiem jest duże zainteresowanie ofertą filmową, spójne z profilem Domu Kultury „Kadr”.

KINO

Wśród licznych propozycji na elementy oferty kulturalnej, ogromna część dotyczyła **kina i pokazów filmowych**. Oglądanie filmów, w domu czy w kinie, jest popularną formą spędzania wolnego czasu i zdecydowanie pożądaną częścią oferty domu kultury. Oprócz ogólnego kierunku, mieszkańcy mieli też konkretne sugestie co do rodzaju pokazów filmowych. Wymieniono:

- kino „**ambitne**”, „**niezależne**”, „**offowe**”
- filmy „**za dobrą cenę**”, „dostępne po niższej cenie”, „których nie ma już w kinach mainstreamowych” (wspominano dla porównania np. ofertę Kina Luna)
- spotkania z autorami, **Dyskusyjny Klub Filmowy**, „wieczory filmowe”, „łączenie projekcji filmowych z muzyką na żywo” (tak jak np. w Kinie Iluzjon)
- projekcje starych filmów, „**klasyki kina**”
- **filmy dla dzieci**

Można wnioskować, że filmowy profil „Kadru” odpowiada mieszkańcom i oczekują kontynuacji tego rodzaju działalności domu kultury. Co ważne, mieszkańcy zgłaszają chęć poznawania kina niezależnego i spotkań wokół filmów, możliwości dyskusji, a nie tylko konsumowania komercyjnej oferty filmowej.

Mieszkańcy oczekują cen niższych, niż w kinach komercyjnych. Jak powiedziała jedna mieszkanka: „nie tak drogo jak na przykład w Galerii Mokotów, po 30 złotych, ale powiedzmy, bliżej 10...”.

TEATR

Drugie miejsce pod względem popularności zajął teatr i różnego rodzaju występy – odnosiła się do nich duża część propozycji na działalność kulturalną „Kadru”. Większość propozycji odnosiła się ogólnie do „teatru” i „spektakli”.

Bardziej szczegółowe propozycje uwzględniały:

- Występy kabaretów (np. „Babskiego Kabaretu” z udziałem Emilii Krakowskiej, Barbary Wrześcińskiej i Lidii Stanisławskiej)
- Monodramy
- Teatr muzyczny
- Teatr dla dzieci
- Teatr sztuki ulicznej
- „Występy muzyczne” i „występy folklorystyczne”

Niektóre osoby zaznaczyły, że przedstawienia muszą być „darmowe” lub „niedrogie”. Podobnie jak w przypadku kina, cena może być decydująca jeśli chodzi o uczestnictwo okolicznych mieszkańców.

KONCERTY

Wielu mieszkańców chciałoby przychodzić do „Kadru” na **koncerty**. Największe zainteresowanie taką ofertą zgłaszają miłośnicy **muzyki jazzowej i klasycznej**. Zarówno w przypadku muzyki jazzowej, jak i klasycznej, podkreślano, że chodzi o koncerty profesjonalnych muzyków. Mieszkańcy mieli następujące sugestie co do rodzajów koncertów, na które chcieliby przyjść:

- Koncerty jazzowe, „jazzbandów tradycyjnych”
- Koncerty muzyki klasycznej
- Koncerty dla starszych osób
- Koncerty dla dzieci
- Koncerty charytatywne i okolicznościowe
- Koncert muzyki żydowskiej
- Koncerty konkretnych wykonawców (tenora Andrzeja Kubackiego i Tamary Kalinowskiej z Piwnicy Pod Baranami)

WYSTAWY

Mieszkańcy proponowali też różnego rodzaju **wystawy, w tym wystawy rzeźby, fotografii, wystawy prac młodych artystów**. Jedna z mieszkanki zaproponowała otwarcie galerii w domu kultury. Co do dostępności mieszkańcy podkreślali, że zależy im na wystawach „dla wszystkich” (być może oznacza to bezpłatny wstęp) i otwartych cały tydzień. Mała liczba propozycji tego typu nie musi oznaczać małego zainteresowania mieszkańców w razie otwarcia wystawy w domu kultury: być może warto zapoznać mieszkańców z nowymi formami wystawienniczymi, nieznanymi artystami, nowymi trendami w sztuce. Wyposażenie i przestrzeń nowej siedziby zdecydowanie pozwalają na mniej konwencjonalną ofertę.

4.3. OFERTA ZAJĘĆ

Propozycje uczestników konsultacji, dotyczące zajęć, prowadzonych w DK „Kadr”, podzielone zostały na trzy główne bloki: **zajęcia ruchowe, artystyczne i rozwijanie zainteresowań i umiejętności**. Nowa siedziba „Kadru” może **dawać większe szanse na realizację zapotrzebowania na zajęcia ruchowe**, które cieszą się prawie równie dużym zainteresowaniem, co oferta kulturalna. Sale sportowe i przeznaczone do tańca będą w stanie pomieścić znacznie więcej grup, niż pomieszczenia starej siedziby. Wśród **zajęć artystycznych** widać zainteresowanie zarówno tradycyjnymi formami ekspresji (np. ceramika), jak i montażem filmowym. Pod hasłem „zainteresowania i umiejętności” zgromadzono wszelkie zajęcia praktyczne, teoretyczne i

---

ZAJĘCIA RUCHOWE

Uczestnicy konsultacji zaoferowali badaczom bardzo wiele sugestii co do oferty zajęć, które można określić jako **ruchowe, sportowe albo taneczne**.

Duża część z nich była propozycjami ogólnymi takimi jak „sport”, „aerobik”, „fitness” czy „gimnastyka”. Mniejsza część odnosiła się do **zajęć ruchowych dedykowanych szczególnej grupie wiekowej**, w większości oczywiście byli to seniorzy, ale także osoby w wieku średnim. Były to:

- Gimnastyka dla seniorów (bardzo popularna)
- Wycieczki dla seniorów (kajaki, rowery)
- „Sport dla osób w wieku średnim (zajęcia podzielone wiekowo)”

Niewiele mniej propozycji odnosiło się **do tańca**, mieszkańcy wymieniali konkretne rodzaje tańca, którego chcieliby się uczyć:

- Balet
- Jazz i modern
- Taniec towarzyski
- Warsztaty taneczne
- Taniec dla dorosłych

Porównywalna liczba osób zgłosiła chęć uczęszczania na **zajęcia poranne**, takie jak:

- Zumba
- Joga
- Pilates
- Ćwiczenia rozciągające
- Ćwiczenia na kręgosłup

Reszta osób wymieniła inne **sporty**, które lubi uprawiać lub chciałoby uprawiać w domu kultury. Niektóre z nich nie mogą należeć do oferty domu kultury (np. pływanie), inne są propozycją zorganizowania grupy, która razem uprawia dany sport (np. grupa biegowa):

- Jogging
- Karate
- Piłka nożna
- Siatkówka
- Pływanie
- Spacer z kijkami
- Zorganizowana grupa biegowa

Grupami najbardziej zainteresowanymi zajęciami ruchowymi byli seniorzy oraz dzieci i młodzież.

ZAJĘCIA ARTYSTYCZNE

Propozycje mieszkańców dotyczące zajęć artystycznych były liczne i bardzo zróżnicowane.

Duża część z nich dotyczyła zajęć plastycznych lub ogólnie „zajęć artystycznych”:

- Rysowanie i malowanie, różne techniki np. ołówki, akwarela
- Rzeźba
- Ceramika
- Haftowanie
- Origami
- Witraż
- Graffiti

Uczestnik konsultacji, który zgłosił pomysł zajęć z graffiti podkreślił, że mur Wyścigów to największa galeria sztuki graffiti w Polsce – jest to więc pomysł kierujący uwagę na zasoby okolicy. Jeden z rodziców zgłosił potrzebę znalezienia „**zajęć dla taty z synem: malowanie, rysowanie, ceramika**”, co może oznaczać, że niektórzy rodzice chcieliby traktować zajęcia plastyczne jako okazję do spędzania czasu razem z dziećmi.

Wiele osób wymieniło różnego rodzaju **warsztaty teatralne**: dla dzieci, dla dorosłych, teatr improwizowany, „warsztaty aktorskie”.

Trochę więcej osób wyraziło chęć chodzenia na zajęcia związane z **muzyką**: nauka śpiewu, śpiew w chórze (a zwłaszcza „chórze dla osób nieumiejących śpiewać”), rytmika, ale także samodzielne nagrywanie muzyki i piosenek. W większości były to jednak niesprecyzowane propozycje „zajęć muzycznych”.

Część uczestników i uczestniczek konsultacji interesuje się filmem i fotografią, propozycje obejmowały zarówno warsztaty fotograficzne, jak i **naukę tworzenia materiałów filmowych, montażu i obróbki komputerowej**. Nowymi mediami zainteresowani byli głównie ludzie młodzi.

ROZWIJANIE ZAINTERESOWAŃ I UMIEJĘTNOŚCI

Mieszkańcy zgłosili bardzo wiele propozycji zajęć rozwijających różne zainteresowania i umiejętności. Były to ogromnie zróżnicowane propozycje. Część z nich dotyczyła konkretnych, praktycznych umiejętności kilka osób zgłosiło chęć **nauki szycia** (jak powiedziała jedna uczestniczka, zajęcia dotyczące mody mogłyby kończyć się pokazem mody w sali „pokazowej”), kilkanaście osób zgłosiło chęć nauki **obsługi komputera**, byli wśród nich i seniorzy, i młodzież, chcąc uczyć się programowania (można też zorganizować zajęcia międzypokoleniowe, na których młodszy uczy starszych); część osób chciała uczyć się **majsterkowania, stolarki i innych praktycznych umiejętności** („zajęcia, które dają przyjemność, uczy konkretnych rzeczy np. umiem po nich coś naprawić”) lub wziąć udział w warsztatach psychologicznych.

Warto zauważyć, że w tej sekcji pojawiają się zajęcia **dedykowane poszczególnym grupom mieszkańców**: zajęcia dla seniorów, dla dzieci, dla rodziców, a także zajęcia dla osób niepełnosprawnych „żeby mogły być z ludźmi”, „także dla niepełnosprawnych psychicznie”.

Zajęcia wyróżnione w grupie „**budowanie lokalnej społeczności**” mogłyby być organizowane w Miejscu Aktywności Lokalnej – co zależy jednak od samych mieszkańców, współorganizatorów MAL. Niewątpliwie potrzeba badania lokalnej historii, poznawania sąsiadów, nawiązywania relacji międzypokoleniowych jest widoczną potrzebą wśród mieszkańców. Powstał też pomysł wydawania wspólnej gazety, redagowanej przez uczestników zajęć.

Pozostałe grupy zajęć to **nauka języków** (język angielski, także dla seniorów, język polski), możliwość spotykania się na **wieczorach gier** (gry planszowe, brydż, szachy) i ogólnego **rozwijania innych zainteresowań** (np. historia sztuki, wykłady historyczne, zajęcia uniwersytetu trzeciego wieku).

Takie zróżnicowanie oczekiwań i zainteresowań mieszkańców może zostać wykorzystane np. do organizacji „**kiermaszu zajęć**”, na który każdy przynosi swoją propozycję np. planszę do szachów czy zgłasza gotowość wspólnej nauki języka angielskiego. Zebranie mieszkańców chętnych do uczęszczania na zajęcia i zorganizowanie swego „mapowania” zainteresowań np. metodą „world cafe”, pozwoliłoby zorientować się ile osób rzeczywiście jest gotowych przychodzić do Kadru na konkretne zajęcia lub spotkania.

4.5. OFERTA DLA PRACOWNIKÓW KORPORACJI

Zespół „Kadru”, chcąc dotrzeć w nowej siedzibie do nowych grup odbiorców, wskazał na potrzebę oddzielnego zbadania potrzeb pracowników biurowców w rejonie ul. Domaniewskiej. Teren ograniczony ulicami Konstruktorską, Suwak, Marynarską i Wołoską stał się jednym z największych skupisk korporacji w Warszawie i miejscem pracy ponad stu tysięcy pracowników. Czy dom kultury przy ul. Rzymowskiego może zainteresować ich swoją ofertą i czy możliwa jest współpraca między „Kadrem” a firmami działającymi w okolicach ul. Domaniewskiej? Ta część konsultacji została przeprowadzona metodą ustrukturyzowanych wywiadów indywidualnych.

SPECYFIKA

Warto zacząć od kilku uwag o **specyfice badanej grupy**. Niewątpliwie istnieje dużo przeszkód na drodze do zaangażowania pracowników korporacji w działania domu kultury. Jedną z najważniejszych jest brak czasu, ich

chęć szybkiego powrotu do domu po pracy. Inną, poważną przeszkodą, są trudności komunikacyjne – ogromne „korki” powstające na ulicach w godzinach porannych i popołudniowych. Być może warunkiem wizyty w DK „Kadr” byłoby przekonanie, że odległość między biurem a domem kultury warto pokonać pieszo. Likwidacja kładki nad ulicą Rzymowskiego na pewno zwiększyłaby szansę na to, że pracownicy zdecydowałiby się na taki spacer. Wywiady pozwalają przypuszczać, że działanie podziemnego parkingu również ułatwiłoby tej grupie dotarcie do „Kadru”.

Jeszcze inna przeszkoda, to konkurencyjna oferta kulturalna w innych dzielnicach, w Śródmieściu lub w okolicach zamieszkania pracowników. „Kadr” musiałby zbudować markę znacząco odróżniającą się od innych instytucji kultury, łącząc geograficzną bliskość np. z ambitną ofertą filmową.

Jeśli chodzi o preferowane sposoby komunikacji, pracownicy wskazywali na skuteczność:

- Social media
- E-mail do administracji budynku
- E-mail do administracji firm (sekretariaty)
- Plakaty w windach
- Roll-upy na parterze budynku
- Geolokalizowana reklama
- Gazeta „Głos Mordoru”
- „Ambientowa akcja ulotkowa”

Jedna z rozmówczyń dodała, że dla tej konkretnej grupy ważna jest też estetyka: „Musi być tanio, porządny prysznic, instruktor, sala ładna i czysta”.

Podsumowując, pomimo poważnych przeszkód, oferta DK „Kadr” mogłaby zainteresować pracowników okolicznych biurowców, jeśli odpowie na jedną z trzech zidentyfikowanych potrzeb (miejsce zajęć ruchowych, miejsce spotkań po pracy i ambitna oferta kulturalna, najlepiej filmowa). Atutem DK „Kadr” jest też bardzo nowoczesny budynek., odpowiadający potrzebom estetycznym i aspiracjom grupy „korporacyjnej”.

POTRZEBY

Pracownicy korporacji z tzw. „Mordoru” przyjeżdżają tam tylko do pracy, a po pracy chcą jak najszybciej opuścić Służewiec – to jeden z pierwszych wniosków badania pracowników korporacji. Zespół badawczy miał trudności z organizacją grupy fokusowej w tym środowisku. Ostatecznie trudności te zmusiły zespół „Stoczni” do zmiany metody z wywiadu zogniskowanego na serię wywiadów indywidualnych, co może potwierdzać wniosek o dominującym braku zainteresowania pracowników korporacji sprawami Służewca, poza kontekstem pracy .

Żadna z badanych osób z grupy pracowników korporacji nie mieszkała na Służewcu, wszystkie deklarowały, że wyjeżdżają z dzielnicy zaraz po skończeniu pracy i nie spędzają tu więcej czasu, niż to konieczne. Kilka osób narzekało na „korki”, trudności komunikacyjne, długi czas dojazdu do pracy (z wyjątkiem jednej osoby, dojeżdżającej na rowerze). Jedyne powody pozostania na Służewcu poza godzinami pracy to zakupy w Galerii Mokotów (3 osoby), wizyty u lekarza (1 osoba, swoje siedziby na Domaniewskiej mają prywatne ośrodki medyczne Luxmed i Medicover), spotkania ze znajomymi z pracy (1 osoba) i trening sportowy (1 osoba). Większość rozmówców negatywnie oceniała Służewiec jako „przestrzeń aspołeczną”, gdzie jest „mało zieleni, mało knajp”. Zdaniem jednej z rozmówczyń „okolica nie zachęca do zostania”, odstrasza „fatalne chodniki, ciemne ulice, ciągły remont”.

Na podstawie wywiadów można określić główne potrzeby badanej grupy, na które mógłby odpowiedzieć dom kultury:

1. potrzebę **zajęć rozrywkowych, głównie ruchowych (np. joga)**, chętnie przed pracą;
2. potrzebę **miejsca do spotkań po pracy** (kawiarnia, szczególnie latem) lub spotkań firmowych;
3. potrzeba **oferty kulturalnej** w pobliżu miejsca pracy, ze szczególnym uwzględnieniem ambitnej oferty filmowej (np. filmy klasyczne, przeglądy filmowe).

ZAJĘCIA RUCHOWE

Wszystkie badane osoby wymieniły sport i zajęcia ruchowe jako ważny element spędzania wolnego czasu. Niektóre wymieniały mniej wysiłkowe formy ruchu jak spacer z psem czy jazdę na rowerze, inne bardziej angażujący sport np. narty, basen, „kijki”, jazdę na łyżwach, jeszcze inne wymieniały konkretne zajęcia, wymagające instruktazu np. joga, taniec, slackline. Zajęcia ruchowe wydają się szczególnie ważne dla grupy pracowników korporacji, ponieważ pracują umysłowo, pozostając w bezruchu („Cenię sobie ruch zwłaszcza przy pracy, w której 8 godzin spędzam przed komputerem. Lubię medytację, tańce, performanse, zajęcia z utrzymywania równowagi, np. slackline, aktywności, które odrywają mnie od komputera”). Oprócz jogi dwa razy wspomniano tai-chi, ćwiczenia nastawione na rozluźnienie ciała i odpoczynek dla umysłu.

Ruch to także forma spędzania czasu z dziećmi: pracownicy chodzą z nimi do parków, na skwery, na basen, do sal, gdzie mogą się „wyżyć” np. liny, trampoliny.

Nasi rozmówcy podkreślali, że brak czasu i zła infrastruktura (powolny ruch uliczny) to jednak poważne przeszkody w korzystaniu z potencjalnej oferty domu kultury. Dlatego w zakresie zajęć fizycznych oferta domu kultury musiałaby różnić się od oferty okolicznych siłowni: oferować istotny wymiar ćwiczenia w grupie lub zespole (np. „wspólne bieganie, wycieczki rowerowe do Kampinosu lub w stronę Góry Kalwarii”), zajęcia zespołowe np. koszykówka, piłka nożna, naukę tańca np. tango, hip-hop.

Dopasowanie ofert zajęciowej związanej z innymi zainteresowaniami do potrzeb pracowników korporacji może się okazać trudne, ponieważ są one bardzo zróżnicowane i szczególne, są to np. zainteresowanie kulturą Rosji i Azji środkowej, psychologia, kiermasze „ładnych rzeczy”. Badane osoby chciałyby rozwijać zainteresowania takie jak amatorska grupa teatralna (dwie osoby), warsztat naprawiania rowerów, kurs języka włoskiego, kurs rysunku, kurs wzornictwa. Osoby z małymi dziećmi zgłaszały deficyty wolnego czasu. Jeśli chodzi o zajęcia dla dzieci aż dwie osoby wspomniały o zajęciach dotyczących nowych technologii, np. kurs grafiki komputerowej, kurs operowania dronem.

MIEJSCE DO SPOTKAŃ

Pracownicy korporacji zdecydowanie opisują swoją okolicę jako taką, w której nie ma się gdzie spotkać, swojego rodzaju archipelag miejsc pracy, pozbawiony miejsc wspólnych, przestrzeni wspólnej. Zdaniem pracowników oprócz pracy nie ma tu co robić, nawet na przerwie obiadowej. Nie ma miejsca, do którego można pójść po pracy ze współpracownikami, na drinka, na koncert, na coś mniej zobowiązującego niż film. Mogłoby to [DK „Kadr”] ułatwić logistykę – nie trzeba by było na integrację w pracy lub spotkania biznesowe jeździć do centrum. Warto pamiętać, że wiele firm w badanym skupisku biurowym ma swoje sale konferencyjne i organizuje wyjazdy integracyjne za miasto. Współpraca z domem kultury nie opierałaby się na prostym wynajmie sal – chodzi raczej o możliwości integracji po pracy, spotkania wspólnotowe i możliwość wyjścia do kawiarni (z alkoholem w ofercie) w ciepły wieczór po pracy.

Dwie osoby wspomniały, że chętnie chodzą ze swoimi dziećmi do specjalnych kawiarni, gdzie dzieci mogą się bawić, a ich rodzice zasnąć trochę spokoju, jednocześnie mając je „na oku” (np. Nabo na Sadybie). Zdecydowanie brak takiego miejsca na Służewcu.

AMBITNE KINO

Zapytani o sposoby spędzania wolnego czasu i zainteresowania, pracownicy korporacji wymienili szeroki wachlarz możliwości: od koncertów muzyki etnicznej po medytację. Szczególnie popularne było kino, koncerty, spotkania ze znajomymi. Co charakterystyczne, prawie wszystkie osoby deklarowały zainteresowanie filmem i festiwalem filmowym jako wydarzeniem, które mogłoby przyciągnąć pracowników do domu kultury. Warto zauważyć, że chodzi o filmy nieobecne w ofercie okolicznych kin: kino niezależne i wyselekcjonowane pozycje klasyki kina. Zdaniem jednej z pracowniczek najlepsza byłaby:

Klasyka kina, Fellini, Bergman. Pracownicy „Mordoru” mają bardzo aspiracyjne oczekiwania względem życia, chcą awansować do klasy wyższej, udaje się im finansowo, ale brakuje im kompetencji kulturowych. Dom kultury mógłby pomóc im to nadrobić, o ile miałyby przystępne ceny. Można by organizować przeglądy kina np. włoskiego czeskiego itd.

Tego rodzaju oferta jest zgodna z dotychczasowym profilem domu kultury i byłaby kontynuacją tradycji filmowej w jego historii.

5. WNIOSKI SZCZEGÓŁOWE DOTYCZĄCE MAL I MAL MŁODZIEŻOWEGO

5.1. MAL – DOM SĄSIEDZKI

Na początek trzeba zaznaczyć, że idea MAL i domu sąsiedzkiego nie jest powszechnie znana mieszkańcom. Zespół badawczy tłumaczył ją na bieżąco mieszkańcom, biorącym udział w konsultacjach społecznych, określając je jako wydzieloną przestrzeń i taką część domu kultury, której współgospodarzami są mieszkańcy i gdzie to oni decydują o tym, co będzie się działo. Jak już zaznaczono, odpowiedzi udzielone na pytania o MAL³ i odpowiedzi na pytania o oczekiwania wobec domu kultury, czy w ogóle wobec Służewca, zajął się. Niniejsza sekcja jest próbą wyodrębnienia i uporządkowania sugestii mieszkańców, odnoszących się do działania domu sąsiedzkiego, w celu omówienia jego możliwych funkcji, zadań i zasad działania.

SPOTKANIA

Główną funkcją, jaką przypisali mieszkańcy domowi sąsiedzkiemu są **spotkania**. Wielu uczestników konsultacji powtarzało, że brakuje w okolicy miejsca do spotkań poza domem, przestrzeni wspólnej. Wspomnieli o następujących pomysłach na spotkania:

- Spotkania towarzyskie
- Imprezy okolicznościowe np. Sylwester
- Wspólne śpiewanie (kolędy, piosenki warszawskie)
- Wymianki, kiermasze, targi
- Spotkania wspólnot mieszkaniowych
- Wspólne uprawianie hobby: gotowanie, robienie na drutach, granie w gry, xbox, słuchanie muzyki
- Spotkania z ciekawymi ludźmi
- „Miejsce dla kobiet, żeby mogły się wyrwać”, „miejsce dla seniorów, żeby nie musieli siedzieć w domu”, „miejsce dla dzieci”

Szczególnie ostatni punkt pokazuje, jak bardzo mieszkańcy są spragnieni wyjścia z domu, zaistnienia między ludźmi w przestrzeni publicznej, ale wspólnej i przyjaznej. Organizacja spotkań różnego rodzaju może stać się pierwszym zadaniem MAL.

Reszta propozycji dotyczyła albo kultury (np. teatr), albo potrzeby biblioteki i kawiarni, albo potrzeb związanych z usługami społecznymi np. porady prawne, porady psychologiczne. To, jakie funkcje będzie spełniał MAL, zależy ostatecznie od inicjatywy i decyzji mieszkańców i domu kultury.

WARSZTAT: PROFILE UCZESTNIKÓW MAL

Głównym źródłem informacji w tej sekcji pozostaje warsztat planowania partycypacyjnego, w czasie którego sąsiedzi podjęli pracę określania swoich potrzeb i możliwych kierunków rozwoju MAL-u. Zgromadzona w czasie warsztatu grupa stanowi ważny kapitał „Kadru”, trzon grupy inicjatywnej przyszłego domu sąsiedzkiego.

Uczestnikami warsztatu byli mieszkańcy Służewca, głównie seniorzy i dorośli. Duża część zamieszkuje Służewiec od kilkudziesięciu lat (dwudziestu, trzydziestu, nawet czterdziestu lat). Większość grupy stanowiły kobiety. Grupa pracowała w czterech podgrupach: trzy grupy seniorów i jedna grupa dorosłych. W czasie warsztatu uczestnicy zastanawiali się nad tym w jaki sposób są obecni w przestrzeni swojego osiedla (kiedy najczęściej przebywają na osiedlu, co tu robią), wypisali swoje ulubione sposoby spędzania wolnego czasu i rzeczy, których zdecydowanie

³ W tej części analizy wzięto pod uwagę wyniki warsztatu planowania partycypacyjnego z 3 grudnia i odpowiedzi mieszkańców na pytania o pomysły / potrzeby wobec domu sąsiedzkiego, udzielone w ramach Punktu Konsultacyjnego nr 3 (sonda na osiedlu przy ul Orzyckiej i w czasie prapremiery nowej siedziby DK „Kadr”).

brakuje im w okolicy. Następnie grupy zastanawiały się nad głównymi funkcjami MAL-u, które byłyby wartościowe z ich punktu widzenia i podjęły próbę sformułowania zasad działania domu sąsiedzkiego.

Seniorzy i seniorki, stanowiący większość uczestników warsztatu zanotowali, że są obecni na osiedlu rano, w ciągu dnia, „cały czas”. Na osiedlu robią zakupy, uczestniczą w działalności Domu Kultury „Kadr”, uprawiają sport (nordic walking). W wolnym czasie uczęszczają na spotkania UTW, odwiedzają rodzinę, uprawiają sport i hobby. Ich zdaniem w okolicy najbardziej brakuje:

- **Miejsca do spotkań i organizacji wspólnego spędzania czasu** (odczyty, wycieczki po Warszawie, wieczorki taneczne, spotkania okolicznościowe, wieczorki muzyczne)
- **Zajęć ruchowych i rehabilitacyjnych** (joga, rehabilitacja, ćwiczenia)
- **Usług społecznych** (porady prawne i psychologiczne)
- **Elementów infrastruktury**: wypożyczalni książek, kawiarni, basenu, ławek, ścieżek rowerowych, parku

Dorośli, przebywają na osiedlu w innych porach, co warto wziąć pod uwagę przy organizacji wspólnych wydarzeń (są tam najczęściej wieczorem, po pracy i w weekendy). W okolicy załatwiają podstawowe potrzeby, takie jak zakupy, wizyty u lekarza i sprawy urzędowe, ale też uprawiają sport, spotykają się z rodziną i znajomymi oraz korzystają z oferty kulturalnej (koncerty w Polskim Radiu). W wolnym czasie są też twórczy: malują, grają na instrumentach. Jako główne braki okolicy grupa dorosłych wymieniła, podobnie jak seniorzy, **braki w infrastrukturze** (brak taniego kina, ścieżek rowerowych, zieleni, miejsc parkingowych) i, co ważne, „**brak tożsamości lokalnej**”.

FUNKCJE MAL

Główne funkcje domu sąsiedzkiego, jaki opracowano w trakcie warsztatów to:

1. **Integracja i budowa tożsamości lokalnej** (integracja starych i nowych mieszkańców Służewca, zapewnienie przestrzeni do spotkań i rozmowy, badania lokalnej historii)
2. **Rozrywka i rekreacja** (miejsce do rozmów, śpiewu, zabaw)
3. **Dbanie o zdrowie mieszkańców** (wykłady na temat zdrowia, wycieczki rowerowe)
4. **Wymiana** – rzeczy (np. kiermasze), umiejętności (krawiectwo, szydełkowanie, języki, obsługa komputera), przepisów kulinarnych

Dla seniorów najważniejsze były trzy pierwsze funkcje, dla dorosłych funkcja pierwsza i ostatnia. Jak widać, najważniejsza jest **integracja**. Przełamywanie izolacji społecznej, tworzenie warunków do spotkania i nawiązywania więzi to najważniejsza potrzeba zaangażowanych mieszkańców. Jest to zadanie, które może być doskonale wypełnione przez Miejsce Aktywności Lokalnej – oznacza to, że inicjatywa powstająca w DK „Kadr” jest nie tylko bardzo potrzebna, ale będzie miała solidne oparcie w lokalnej grupie zaangażowanych mieszkańców. Zadanie budowy tożsamości lokalnej jest także realistyczne i dobrze dopasowane do możliwości MAL-u. Ponownie, kapitał, jaki wnoszą mieszkańcy, ich osadzenie w dzielnicy, chęć do dzielenia się doświadczeniami, sprawia, że jest to idealny grunt dla projektu badania lokalnej historii i tworzenia lokalnej tożsamości.

PROPONOWANE ZASADY DZIAŁANIA

Grupa zaproponowała zręby zasad działania domu sąsiedzkiego. Priorytetami były:

1. Jasny podział czasu (kto kiedy używa przestrzeni, jasny grafik i zasady jego ustalania)
2. Wzajemny szacunek pomiędzy użytkownikami MAL
3. Spisane, widoczne zasady (np. sprzątanía)

4. Istnienie wirtualnego miejsca (np. strony internetowej), interaktywnego, współprowadzonego przez sąsiadów Funkcją miejsca byłaby informacja, zbieranie propozycji na działanie, debaty.
5. Działanie, przynajmniej na początku, koordynatora działań domu sąsiedzkiego. Rolą koordynatora ma być: mediacja pomiędzy grupami, zbieranie i dystrybucja informacji, przypominanie (sms-y) i zapraszanie na wydarzenia
6. Regularna ewaluacja działań MAL

Z powyższych punktów wynika, że dla uczestników ważne są: **transparentność działania MAL-u, dobra komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna, dobra organizacja i regularna ewaluacja działań**. Dużo będzie zależało od początkowego okresu działania MAL-u i zasad, które wtedy zostaną przyjęte. Nie da się w tej sytuacji przecenić roli osób odpowiedzialnych za wyjaśnianie koncepcji MAL, organizację i facylitację jego powstania.

REKOMENDACJE REALIZATORÓW KONSULTACJI:

- ➔ Zatrudnienie w pełnym wymiarze doświadczonego animatora kultury, który facylitował(a)by powstanie i początek działania MAL-u
- ➔ Przyciągnięcie i zaangażowanie trzonu aktywnych mieszkańców (obecnych na warsztacie) jako fundamentu dalszych działań MAL-u.
- ➔ Rozpoczęcie projektu badań lokalnej historii, zapisywania wspomnień, budowania lokalnej tożsamości (zaangażowanie osób doświadczonych w takiej działalności aby pomogły uczestnikom zaplanować działania, zainspirowały) – taki projekt ma potencjał na projekt międzypokoleniowy
- ➔ Przyjęcie jasnych zasad komunikacji zewnętrznej i wewnętrznej, transparentność, przyjęcie dat okresowych ewaluacji już na początku działania.
- ➔ Otwartość na pomysły mieszkańców.

5.2. MAL MŁODZIEŻOWY

Jednym z założeń nowego domu Kultury „Kadr” jest utworzenie Miejsca Aktywności Lokalnej przeznaczonego specjalnie dla młodzieży. W celu uzyskania wglądu w zainteresowania, potrzeby i pomysły młodzieży związane z działaniem takiego Miejsca Aktywności Lokalnej, przeprowadzono cztery wywiady grupowe w formie warsztatów, dwa z młodzieżą w wieku gimnazjalnym, dwa z młodzieżą licealną.

W czasie warsztatu w interaktywnej formie zbadano najpierw sposoby spędzania wolnego czasu i zainteresowania młodzieży a następnie te zainteresowania, które młodzi ludzie chcieliby rozwijać, ale czegoś im do tego brakuje: np. dostępu do sprzętu, grupy, wiedzy. Należy pamiętać, że młodzież pozostaje zróżnicowana, szczególnie wiekowo. O ile starsza młodzież wykazywała się dużą inwencją i miała bogate zainteresowania, o tyle młodszy uczniowie i uczennice wahali się, lub wskazywali niewiele „wymarzonych” sposobów spędzania wolnego czasu. Można wnioskować, że młodzieży przydaje się inspiracja, że potrzebuje zapoznania z różnymi formami twórczości, czy uzyskania dopiero dostępu do wiedzy o tym, co najbardziej ich interesuje. Taka inspiracja i przybliżanie różnych rodzajów sztuki może być jedną z funkcji domu kultury.

Młodzież wskazała pięć rodzajów możliwości spędzania wolnego czasu:

- 1) Naukę i obowiązki domowe
- 2) Spotkania i odpoczynek
- 3) Czas spędzony przed ekranem
- 4) Sport
  - a) Siatkówka, koszykówka, siłownia
  - b) Taniec

- 5) Zainteresowania, twórczość, kulturę
- Czytanie książek i komiksów – najbardziej popularne hasło
  - Rysowanie, projektowanie
  - Suchanie muzyki i gra na instrumentach
  - Śpiew
  - Pisanie własnej książki
  - Montowanie krótkich wideoklipów

Z punktu widzenia MAL-u najbardziej interesujący jest punkt ostatni, choć młodzież podkreślała, że MAL byłby dla nich atrakcyjny również jako miejsce spotkań, miejsce, gdzie można „po prostu być”.

MARZENIA I ZAINTERESOWANIA

Zapytani o to, jakie zainteresowania chcieliby rozwijać, gdyby mogli uzyskać dostęp do wiedzy, sprzętu, instruktora lub potrzebnej grupy, młodzi ludzie wskazali **przede wszystkim aktywności związane ze sztuką i tworzeniem, na drugim miejscu ze sportem** i zajęciami ruchowymi. Wiele z propozycji zajęć sportowych nie da się zorganizować w siedzibie domu kultury (hokej, jazda konna, strzelanie z łuku, tenis, bungee), ale niektóre propozycje są **realistyczne (kendo, sztuki walki, taniec)**. Podczas warsztatów padło wiele propozycji rozwijania zainteresowań artystycznych, co może mieć związek z udziałem młodzieży z liceum o profilu artystycznym. Niemniej, propozycje są ciekawe i wskazują jakiego rodzaju zajęcia mogłyby interesować młodzież uczącą się w okolicy. Są to na przykład: **nauka gry na instrumencie** (perkusja, gitara elektryczna, wiolonczela), projektowanie i design, teatr i śpiew, zajęcia graficzne (graffiti, grafika komputerowa). Szczególnie dużym zainteresowaniem cieszyła się **nauka tworzenia i montowania materiałów filmowych**.

Dom kultury „Kadr”, dzięki nowej siedzibie i wyposażeniu, rzeczywiście będzie mógł odpowiedzieć na wiele z wymienionych potrzeb: zapewnić studio nagraniowe, zajęcia taneczne, miejsce do gry na instrumentach. Szczególnie ważna wydaje się chęć nauki montażu i tworzenia materiałów wideo. Zaangażowanie młodzieży w nowe media jest nie tylko zgodne z tradycyjnie filmowym profilem „Kadru”, ale też pozwoli jej na odnalezienie się w świecie nowych technologii w roli twórcy, a nie tylko konsumenta.

PRZESTRZEŃ DLA MŁODZIEŻY

Najważniejsze cechy przestrzeni młodzieżowej, określone przez uczestników warsztatów:

- Wygodna, przestronna, z kanapami lub innymi siedziskami (ten punkt wydawał się ważny).
- Można w niej swobodnie spędzać czas ze znajomymi.
- Jasno podzielona na strefy (odpoczynek, praca ze sprzętem, etc.).
- Z dostępem do komputerów (i wi-fi) i innego rodzaju sprzętu potrzebnego do uprawiania hobby.
- Można w niej słuchać muzyki.
- Można w niej oglądać filmy.

Wydaje się ważne, aby włączyć młodzież w tworzenie przestrzeni dla niej przeznaczonej już na etapie jej urządzania. Byłoby to krokiem w kierunku upodmiotowienia i zaangażowania młodych ludzi w działalność MAL-u w charakterze współgospodarzy, nie konsumentów czy gości.

Jeśli chodzi o zasady funkcjonowania przestrzeni młodzieżowej, uczestnicy warsztatów sformułowali podstawowe założenia: wzajemny szacunek uczestników, przestrzeganie BHP, przestrzeganie zasad kultury osobistej, wolność słowa i wyrazu, zakaz zawłaszczania (przestrzeni, czasu). Reszta zasad przypominała zasady regulaminów znanych uczniom z innych miejsc np. zakaz picia alkoholu, niszczenia czy wynoszenia sprzętu. Sformułowanie bardziej konkretnych zasad będzie wymagało rozpoczęcia lub przynajmniej symulacji działania MAL-u. Jest to zadanie na oddzielne zajęcia i spotkania animacyjne, związane z oswojeniem młodzieży z ideą MAL-u i samą przestrzenią nowej siedziby „Kadru”. Tworzenie zasad działania MAL-u młodzieżowego powinno

być raczej procesem, który wzbogaca się dzięki kolejnym etapom doświadczeń, niż tworzeniem zamkniętej listy zasad a priori.

REKOMENDACJE REALIZATORÓW KONSULTACJI:

- ➔ Rozwinięta, długotrwała animacja kultury, mająca na celu wyjaśnienie młodzieży idei MAL-u, oswojenia młodzieży z przestrzenią domu kultury, zaangażowania jej w działania oparte na jej inicjatywie – co może być nieintuicyjne dla uczniów
- ➔ Ustalenie przejrzystych ram działania MAL-u.
- ➔ Włączenie młodzieży w proces urządzania przestrzeni młodzieżowego MAL-u
- ➔ Przyciągnięcie i zaangażowanie młodzieży zainteresowanej działaniami twórczymi jako fundament dalszych działań MAL-u.
- ➔ Inspirowanie młodych ludzi, poszerzanie ich horyzontów w dziedzinie kultury, sztuki i zaangażowania społecznego, animacja kultury.
- ➔ Stworzenie warunków do spełnienia potrzeby nauki montażu, nagrywania muzyki, nauki grafiki komputerowej – idea Centrum młodego twórcy (opis na końcu raportu).

6. KIERUNKI ROZWOJU

6.1. PROFILE UŻYTKOWNIKÓW

Na podstawie zebranych materiałów można scharakteryzować kilka typów osób, które mogą korzystać z oferty Domu Kultury „Kadr”. Poniżej krótka charakterystyka tych typów, złożona z: głównych cech, priorytetów, miejsca zamieszkania, najbardziej dogodnej pory do korzystania z domu kultury.

Senior

- ➔ Aktywny, chętnie angażujący się w działania domu kultury i Miejsce Aktywności Lokalnej; pragnie integracji, ma konkretne propozycje na działalność domu kultury, brałby udział np. w spotkaniach okolicznościowych
- ➔ Zainteresowania: spotkania, oferta kulturalna, zajęcia ruchowe, kawiarnia
- ➔ Mieszka na Służewcu
- ➔ Pora: poranki i dzień na zajęcia, wieczory na spotkania i ofertę kulturalną

Dorośli

- ➔ Pracujący, szuka sposobu na relaks, integrację, rozwój zainteresowań poza pracą, uczestnictwo w kulturze za niższą cenę, niż w miejscach komercyjnych
- ➔ Zainteresowania: oferta kulturalna, oferta zajęć, badanie historii i tworzenie lokalnej tożsamości w ramach MAL
- ➔ Mieszka na Służewcu
- ➔ Pora: wieczór, weekend

Nastolatek

- ➔ Zainteresowany filmem, tworzeniem, rozwijaniem nowych umiejętności, sportem
- ➔ Zainteresowania: oferta zajęciowa, oferta kulturalna, MAL Młodzieżowy
- ➔ Część mieszka na Służewcu, część nie (uczniowie okolicznych szkół)
- ➔ Pora: popołudnie po skończeniu lekcji, wieczór

Pracownik korporacji

- ➔ Szuka różnych form sportu i relaksu, czasem wyrafinowanych, jak tai-chi, joga; potrzebuje miejsca do spotkań po pracy; jest zainteresowany ambitną ofertą kulturalną, np. filmową
- ➔ Zainteresowania: oferta kulturalna (głównie film), kawiarnia, zajęcia ruchowe
- ➔ Nie mieszka na Służewcu
- ➔ Pora: wczesny ranek, wieczór

Rodzic z dzieckiem

- ➔ Szuka miejsca, gdzie może spędzać czas z dzieckiem poza domem
- ➔ Zainteresowania: kawiarnia, zajęcia artystyczne i ruchowe, zajęcia dla dzieci, spotkania
- ➔ Mieszka na Służewcu
- ➔ Pora: rano, dzień, weekend

6.2. MODUŁY ROZWOJOWE

Analiza materiału zebranego podczas konsultacji pozwala na sformułowanie propozycji gotowych modułów działania DK „Kadr”, które na pewno odpowiadałyby na wyrażone potrzeby i znalazłyby uznanie pośród różnych grup odbiorców. O ile nie wszystkie moduły muszą być zrealizowane i nowa oferta domu kultury wymaga spójnej koncepcji, to przedstawione propozycje stanowią gotowe pakiety, które wyłoniły się z pomysłów samych mieszkańców i mieszkanki Warszawy. Większość z nich odpowiada na potrzeby więcej niż jednej grupy odbiorców na raz. Rekomendacje dotyczące MAL i MAL Młodzieżowego zostały przedstawione oddzielnie, we wcześniejszych sekcjach – ich rola jest bardzo ważna, również jako miejsca, gdzie mogą być realizowane **potrzeby spotkań** dorosłych i młodzieży.

KADR FILMOWY

Wszystkie grupy biorące udział w konsultacjach wyrażały zainteresowanie kinem, ambitną ofertą filmową i możliwością dyskusji o filmach: od młodzieży, przez seniorów i dorosłych, po pracowników korporacji. Rzadko zdarza się aby jakkolwiek temat tak szeroko jednoczył różne grupy społeczne. Jest to doskonała możliwość na kultywowanie tradycji filmowego profilu Domu Kultury „Kadr”, rozwijanie jego marki i sposób na konkurencję z innymi instytucjami kultury i kinami. Główne oczekiwania wobec oferty filmowej to:

- ➔ Ambitna oferta, filmy niezależne, „offowe”
- ➔ Klasyka kina
- ➔ Wykłady na temat historii kina, połączone z projekcjami
- ➔ Projekcje z muzyką na żywo
- ➔ Dyskusyjny Klub Filmowy, możliwość rozmawiania o filmach
- ➔ Spotkania z reżyserami, aktorami
- ➔ Ceny niższe, niż w kinach komercyjnych
- ➔ Cykle filmowe, a nawet mini-festiwal filmowy, dobrze rozreklamowane, przyciągające np. pracowników korporacji i zaspokajające ich aspiracje kulturalne

---

CZYTELNIA-KAWIARNIA

Czytelnia-kawiarnia jest pomysłem mieszkańców – uczestnicy konsultacji dosłownie prosili o utworzenie kawiarni, gdzie można wypić kawę lub herbatę, czytając przy tym prasę i książki. Kawiarnia miałaby zapewniać:

- ➔ Dostęp do prasy krajowej i zagranicznej
- ➔ Dostęp do książek – być może dobrym pomysłem jest połączenie jej z małą księgarnią
- ➔ Warunki do miłego spotkania, spokój
- ➔ Menu obejmujące kawę, herbatę i zimne przekąski (np. ciasta, tarty), ale – co ważne – nie obiady (zapach)
- ➔ Niskie ceny, szczególnie dla seniorów
- ➔ W idealnym wariantcie również miejsce dla dzieci, tak, aby kawiarnia była atrakcyjna dla rodziców z okolicznych osiedli (dobre praktyki – warszawskie kawiarnie dla dzieci)

Obecność alkoholu w ofercie wydaje się problematyczna: z jednej strony pracownicy korporacji chcieliby móc „skoczyć na piwo po pracy”, „posiedzieć latem w ogródku z piwem”, z drugiej strony mieszkańcy osiedla na Orzyckiej wyraźnie mówili o potrzebie otwarcia miejsca, które nie serwuje alkoholu, aby „oderwać młodzież od budek z piwem”.

CENTRUM TECHNOLOGICZNE

Centrum technologiczne: miejsce, gdzie użytkownicy mogą uczyć się korzystania z nowych technologii lub pogłębiać swoją wiedzę na ich temat. Centrum, wyposażone w stanowiska komputerowe, byłoby miejscem warsztatów technologicznych na różnym poziomie. Młodzi ludzie, dysponujący bardziej zaawansowanymi umiejętnościami, mogliby uczyć się programowania. Seniorzy mogliby uczyć się podstaw użytkowania komputera, internetu, tworzenia blogów, obsługi mediów społecznościowych. Dobrą praktyką jest zaangażowanie młodzieży jako instruktorów na warsztatach dla osób starszych (w systemie 1 na 1) – taki projekt pozwala nie tylko na najlepsze warunki przekazywania umiejętności, ale też angażuje społecznie młodych ludzi w roli wolontariuszy i sprzyja utworzeniu międzypokoleniowych więzi i poczucia przynależności dla obydwu stron warsztatu. Wszystkie grupy mogłyby skorzystać z kursów na temat bezpieczeństwa w sieci, brać udział w programach przeciwdziałających cyberprzemocy. Możliwe jest nawiązanie współpracy z organizacjami i firmami zajmującymi się nowymi technologiami.

CENTRUM MŁODEGO TWÓRCY (ARTYSTYCZNO – MEDIALNE)

Centrum artystyczne zapewniałoby dostęp do sprzętu, wiedzy i warsztatów, potrzebnych do nauki tworzenia materiałów filmowych, fotograficznych, muzycznych i sztuki nowych mediów. Centrum odpowiadałoby bezpośrednio na potrzeby młodych ludzi, którzy zgłaszali chęć nauki montażu filmowego (np. „zmontowania własnego filmu pełnometrażowego”), nagrywania piosenek, nauki reżyserii dźwięku, nauki grafiki komputerowej. Architektura, wyposażenie i zatrudnienie odpowiednich instruktorów pozwoliłoby na uruchomienie prężnego centrum, przyciągającego ofertą młodych ludzi, którzy chcą być twórczy, ale nie mają dostępu do potrzebnych środków i wiedzy. Dodatkowo, pokazy i wystawy dzieł młodych artystów mogłyby stać się oddzielnymi wydarzeniami w ramach domu kultury, przyciągającymi widzów.

7. PODSUMOWANIE

Podsumowując, konsultacje społeczne pozwoliły poznać podstawowe potrzeby i oczekiwania mieszkańców Służewca i pracowników okolicznych biurów. Z analizy uzyskanego materiału wyłania się obraz dzielnicy podzielonej infrastrukturalnie i społecznie – dosłownie i symbolicznie przeciętej na pół ulicą Rzymowskiego.. Dwie grupy osób - mieszkających i pracujących na Służewcu, nie znają się nawzajem i nie odwiedzają przestrzeni, która leży po drugiej stronie ulicy. Obydwie grupy – wieloletnich mieszkańców i pracowników biurów – mają odrębne potrzeby i oczekiwania wobec domu kultury i jego oferty. Obydwie wyrażają też pragnienie aby Służewiec był przyjemniejszy w obcowaniu, lepiej zaplanowany i przede wszystkim – bogatszy kulturalnie. Grupa pracowników biurowych szuka oferty kulturalnej odpowiadającej jej aspiracjom, a mieszkańcy osiedli z lat siedemdziesiątych okazali się zaangażowani w ideę lokalnej tożsamości, badania lokalnej historii i organizowania miejscowej integracji. Szczególnie zaangażowani w ideę domu sąsiedzkiego są seniorzy, grupa, która ma też największe oczekiwania dotyczące oferty kulturalnej i zajęciowej.

Można wnioskować, że planowane powstanie Miejsca Aktywności Lokalnej trafi na podatny grunt – w procesie konsultacji wyłoniła się grupa aktywnych mieszkańców, którzy mogą stać się jego trzonem organizacyjnym. Działanie MAL-u wymaga jednak konsekwentnej i głębokiej animacji kulturalnej, która pozwoli mieszkańcom oswoić się z ideą MAL i domu sąsiedzkiego, przestrzenią nowej siedziby i sytuacją bycia współgospodarzami, współinicjatorami jego działań. To samo dotyczy młodzieżowego MAL-u.

Nowa siedziba, nowoczesne wyposażenie, a przede wszystkim spójna strategia daje „Kadrowi” szansę na stanie się domem kultury o szerokim zasięgu, odpowiadającym na duże oczekiwania mieszkańców i propagującym nowatorską ideę domu sąsiedzkiego, ambitną ofertę kulturalną i zajęciową.

Szczególnie popularnym i jednoczącym różne środowiska pomysłem jest film, ambitny repertuar kinowy. Spotkania z aktorami i reżyserami, dyskusyjny klub filmowy, mini-festiwale filmowe mogą połączyć wszystkie

środowiska zainteresowane działaniem odnowionego domu kultury i są jednocześnie kontynuacją ważnej, wieloletniej tradycji kultywowanej przez „Kadr” od lat siedemdziesiątych.